

— et aktuelt læremiddel
i tidsskriftform

Norsknytt

ISSN 0801 5368

- CD-ROM - skolens dataframtid?
- Ord om dikt og dikting
- Om å stille spørsmål i prosjektarbeid
- Skolens og elevenes valg – rapportskriving
- Synonymer og antonymer
- Sju enkle tanker om retting
- Å skrive er et håndverk
- Ord om følelser og egenskaper

- En god start inspirerer til lesing
- Stryk «tomme» ord
- Tegninger som igangsettere til skriving
- Rollespill gir hjelp til å se ei sak fra flere sider
- Norsk språkhistorie
- Norskkryss 4 1998 - nynorsk
- Norskkryss 4 1998 - bokmål
- Tentamen i norsk hovedmål
- Syng og skriv: Et bibliotek –

NORSKNYTT OG NORSKKASSETTENE

gir variasjon og liv til norskundervisninga

KJEMPETILBUD PÅ LYDKASSETTER HØSTEN 1998!

Kassett	Tittel	Før:	Nå:
Norskfagkassett	1: «Syng og skriv» - m/oppgivehefte	100,-	50,-
Norskfagkassett	2: «Syng og skriv mer»	100,-	50,-
Norskfagkassett	3: «Synnøve Solbakken»		100,-
Norskfagkassett	4: «Vi tipper norske ord»		50,-
Norskkassett	5: «Vi tipper grannespråk»	100,-	50,-
Norskkassett	6: «Grøss og gru»	100,-	50,-
Norskkassett	7: «Fortelling om slagbjørnen Rugg»	100,-	50,-
Norskkassett	8: «Vi tipper eventyr»	100,-	50,-
Norskkassett	9: «Syng og skriv på ny»	100,-	50,-
Norskkassett	10: «Alle har eit dikt inni seg»	100,-	50,-
Norskkassett 4, 5 og 8:	«Vi tipper.....»	300,-	75,-

(Oppgaver til stoffet som presenteres på kassettene finnes i Norskfaget/Norsknnytt – kassettene er også presentert med oppgavestoff på Internett: <http://login.eunet.no/~bjarebe/norsknnytt>)

NORSKFAGET/NORSKNYTT:

Årgang 1989:	«Norskfaget 1/89, 2/89 og 3/89»	200,-	50,-
Årgang 1990:	«Norsknnytt 1/90, 2/90 og 3/90»	200,-	50,-
Årgang 1991:	«Norsknnytt 1/91, 2/91 og 3/91»	200,-	50,-
Årgang 1992:	«Norsknnytt 1/92, 2/92, 3/92 og 4/92»	200,-	50,-

FØLGENDE ÅRGANGER VIL VI FORTSATT HA PÅ LAGER:

Årgang 1993:	«Norsknnytt 1/93, 2/93, 3/93 og 4/93»	200,-
Årgang 1994:	«Norsknnytt 1/94, 2/94, 3/94 og 4/94»	200,-
Årgang 1995:	«Norsknnytt 1/95, 2/95, 3/95 og 4/95»	200,-
Årgang 1996:	«Norsknnytt 1/96, 2/96, 3/96 og 4/96»	200,-
Årgang 1997:	«Norsknnytt 1/97, 2/97, 3/97 og 4/97	200,-

NB! Porto/forsendelsesomkostninger kommer i tillegg.

**Send bestilling til: NORSKNYTT
PB 303
7601 LEVANGER**

E-mail: norsknnytt@login.eunet.no

NORSKnytt

Utgiver: NORSKNYTT ANS

Redaksjon: NORSKNYTT, Postboks 399,
7801 NAMSOS, telefon og faks 74 27 42 96

Abonnement: NORSKNYTT, Postboks 303, 7601 LEVANGER, tlf. 926 82405 – 74 08 02 92

E-mail: norsknytt@login.eunet.no – Internett: <http://login.eunet.no/~bjarebe/norsknytt>

Redaktør: Jon Hildrum © Kopiering av stoff som er tilrettelagt for elever, er tillatt.

Abonnement (4 NR. PR. ÅR) KR. 380,- PR. ÅR.

NR 4 - 1998 (79)

NOVEMBER

24. ÅRGANG

Lær å stille spørsmål

I alt arbeid som har med læring å gjøre, er det viktig å kunne stille gode spørsmål. Spesielt viktig er dette når elevene deltar i prosjektarbeid. Prosjektarbeid står som kjent sentralt i L97. (På ungdomstrinnet skal 20 prosent av timene brukes til tema- og prosjektarbeid.) Å gi elevene kunnskaper om spørsmålsteknikker er helt nødvendig. Lærerne må under prosjektarbeidet først og fremst rettlede elevene slik at spørsmålene de stiller snevrer inn emnet. Vide og utflytende spørsmål vil ”drepe” prosjektarbeidet. På side 3 fins mer stoff om å stille spørsmål i tilknytning til prosjektarbeid.

CD-ROM - skolens dataframtid?

“CD-ROM bør bli et hovedmedium for EDB i skolen. Internett har for ujevn standard og gir for mange muligheter til å rote seg bort.” Dette skriver biblioteksjef Morten Haugen, Ørlandet i ”Skolebiblioteket” 2-98. Haugen hevder at CD-ROM forener data-teknologiens beste muligheter med de krav en stiller til en lærebok. Dette med tanke på faglig kvalitet og gjennomført presentasjonsform.

Det er plass til enormt mye stoff på en CD-ROM. Visste du en CD-ROM kan romme like mye stoff som 400 disketter eller ca. 1 meter bøker? Gjennom blant annet Nasjonalt Lærermiddelsenter kan skolene skaffe seg CD-ROM med aktuelt stoff for norsk og andre fag.

Skriv og tegn - nyttige samhandlingsoppgaver

Tegninger og tegneserier er gode igangsettere for skriving, for de gir alle elevene noe å skrive om. På sidene 14 og 15 fins det tegninger som elevene kan skrive ut fra. Oppgavene har spesielle lærermål, for eksempel direkte og indirekte tale, skriv i 1. person, skriv i 3. person, in media res osv. Elevene kan også lage tegninger, noe de vanligvis liker. Medelevene skriver så tekster til. Sammen kan elevpar formulere lærermål og oppgaver til tegningene. Elevene lærer fort at måten de lager mål og oppgaver på, avgjør vanskegraden på oppgavene. Denne måten for skriving og tegning er nyttige samhandlingsaktiviteter.

Kryssordvinnere 3 – 1998

Nynorsk

Kjetil A. Nytun, 10 B, Dovre ungdomsskole, 2660 Dovre.
Knut Steile, 10., Vang barne- og ungdomsskole, 2975 Vang i Valdres
Linda Varpe, 10 B, Borgheim skole, 3140 Borgheim
Torgun Olsen, 10 A, Sigdal ungdomsskole, 3350 Prestfoss

Bokmål

Martin Trondsen, 10 A, Støren ungdomsskole, 7090 Støren
Anette Albertsen, 8 C, Langveien ungdomsskole, 6500 Kristiansund N
Maren Bjerke Moen, 9., Brekken skole, 7470 Brekkebygd
Kim B. Furumo, 10 B, Rognan ungdomsskole, 8250 Rognan.

Velkommen med nye kryssord. Kryssordløsninger er en lærerik og morsom syssel i mørketida.

De første kryssordene

Kryssordoppgaver fantes allerede på 1800-tallet, men det var først etter 1900 at de ble allmennlig utbredt og populære.
Den enkelskfødte Arthur Wynne (død 1945) regnes som «far» til det *moderne* kryssordet. Hans første kryssordoppgave stod i avisens «New York World» 21. desember 1913 og hadde 32 stikkord.
I 1920-årene ble kryssordoppgaver meget populære i amerikanske aviser og tidsskrifter. Omkring 1925 kom de første kryssordene til Norge via England.

Ord om dikt og diktning

Diktet er åpent – du kan lett flytte inn i det

Husk at mange dikt hører heime under lettest litteratur. Det er lettere «å flytte inn i» diktet enn kanskje noen annen sjanger.

- Et godt dikt er som et isfjell. Bare 1/9 er synlig for leseren når han leser diktet første gang. De resterende 9/10 framstår, i beste fall, etter hvert i leserens sinn.
- Jeg har fått et bedre liv av å skrive. Forfatterskapet har lært meg mye om meg selv.
Herbjørg Wassmo
- Den gode leser leser ikke først og fremst for å forstå diktet, men for ved diktets hjelp å forstå seg selv og sitt liv.
*Erling Christie
(1958)*

En god lærer kan sitt stoff, og vet hvordan det skal formidles for å vekke nysgjerrighet, tenne interesse og gi respekt for faget. Lærerne avgjør ved sin væremåte både om elevenes interesser består, om de føler seg flinke og om deres iver vedvarer.

Læreplan for grunnskole, videregående opplæring

Om å stille spørsmål i prosjektarbeid

Å utforme gode spørsmål er noe av det vanskeligste og viktigste i prosjektarbeid. Gode spørsmål er avgjørende for at et tema eller prosjektarbeid skal bli vellykket. En sentral oppgave for lærerne er å oppmuntre elevene til å avgrense emnet. Dette må lærerne greie uten at de tar motivasjonen fra elevene.

Gode spørsmål er grunnmuren i prosjektarbeidet

Det kan være vanskelig for elevene å se hva som er sentralt stoff og hva som er mindre viktig. Det kreves øving og modning for å se dette. Elevene må også arbeide grundig med å utforme presise og enstydige spørsmål. Altfor vide og omfattende spørsmål vil selvsagt gi dunkle og utflytende svar. Alt framtidig prosjektarbeid, og alt annet arbeid som har med læring å gjøre, vil tjene på at elevene har gode kunnskaper om spørsmålsstilling. Gode spørsmål er grunnmuren i prosjektarbeidet.

Nå, i de første åra etter at den nye planen er innført, er ikke elevene kjent med tema- og prosjektarbeid (TOPA) fra småskolen og mellomtrinnet. Derfor må elevene nå få de grunnleggende arbeidsmålene innen TOPA på på ungdomstrinnet. L97 sier det slik: «Prosjektarbeidet må tilpassast alderen, interessene og føresetnadene til elevane.» (s. 77)

Ulike typer spørsmål

I boka "Tema- og prosjektarbeid i grunnskolen" (1997) skiller forfatteren Theo Koritzinsky mellom ulike typer spørsmål. Ut fra de innledende spørreorda kan spørsmålene deles i tre grupper:

1 Beskrivende spørsmål

Innledende spørreord: Hva, når, hvor, hvem?

2 Forstående og forklarende spørsmål

Innledende spørreord: Hvordan, hvorfor, hvilke virkninger?

3 Holdningsspørsmål

Innledende spørsmål: Hva mener vi om saken, hva kan vi gjøre for å forandre saken?

Spørsmålsgruppe 1 er den enkleste, derfor bør elevene i startfasen oppmuntres til å lage flest hva-når-hvor-hvem-spørsmål. Å lage beskrivende spørsmål er det første trinn når en skal lære om spørsmålsstilling. Senere kommer forstående spørsmål og holdningsspørsmål som er mer krevende.

Det er nyttig å gjennomgå disse spørsmålstypene med elevene. Ut fra en tekst må elevene få arbeide med å stille ulike typer spørsmål.

Oversikt over ulike typer spørsmål (fra Theo Koritzinskys bok):

HVA?	Beskrivende spørsmål
NÅR?	Beskrivende spørsmål
HVOR?	Beskrivende spørsmål
HVEM?	Beskrivende spørsmål

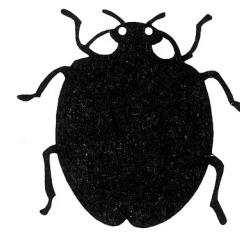
HVORDAN?	Forstående og forklarende spørsmål
HVORFOR?	Forstående og forklarende spørsmål
HVILKE VIRKNINGER?	Forstående og forklarende spørsmål

HVA MENER VI OM EMNET/SAKEN/SITUASJONEN?	Holdningsspørsmål
HVA KAN VI GJØRE FOR Å FORANDRE/FORBEDRE?	Handlingsspørsmål

Skolens og elevenes valg - rapportskriving

«Elevenes valg ved den enkelte skole skal sikre at elevene får velge arbeidsområder og aktiviteter ut fra forutsetninger og interesser. Med økende grad av modenhet, og særlig på ungdomstrinnet, bør elevene selv være med på å utforme arbeidsplaner for de aktivitetene som velges.»

L97 side 332.

Skolens og elevenes valg (SOEV) er et nytt fag i grunnskolen. Faget som er en modernisering av det gamle valgfaget, skal omfatte 1,33 time per uke. Rammene for hva elevenes kan bruke denne drøye uketimen til, er meget vide.

Rapportskriving er en sentral aktivitet i SOEV. Ettersom rapport er en av sjangrene som skal gjennomgås i norskfaget, gir vi faget SOEV oppmerksomhet her.

I Norsknytt nr. 3 - 1997 gjorde vi rede for hvordan SOEV ble praktisert ved Høknes ungdomsskole i skoleåret 1997-98. Vi presenterte også et rapportskjema for SOEV som elevene brukte. Vi har fått mange interessante tilbakemeldinger på dette stoffet.

Vi har erfart at den litt omfattende rapportskrivinga ble vanskelig for en god del av elevene, særlig for åttendeklassingene. For å gjøre rapportskrivinga enklere, har vi i inneværende skoleår utstyrt elevene med ei lita SOEV-notisbok som de kan ha i lomma. Nå kan de skrive rapporten på aktivitetsstedet for SOEV. På indre omslagsside i denne boka limer elevene inn noen enkle regler for rapportskriving i SOEV. I løpet av tre skoleår med rapportskriving i tilknytning til SOEV vil sikkert elevene utvikle gode ferdigheter i denne sjangeren.

Rapportene et bevis for oppfyllelse av kontrakt

Vi ser rapportene som et konkret bevis for at elevene oppfyller den kontrakten de har inngått med skolen om SOEV-aktivitet. Det ligger i sakens natur at rapportene kan utformes på mange ulike måter. Vi har merket oss at noen av elevene som har valgt matlaging som emne, skriver med innlevelse og glede om rettene de lager, mens de som rapporterer fra treningsøktene i svømmehallen, blir mer nøkterne i språkbruken. Hovedsaken er at elevene på en grei og oversiktlig måte gjør rede for sin SOEV-syssel. Vurderingene og refleksjonene kommer forhåpentlig etter hvert. En av de foresatte skal underskrive rapporten. På den måten trekkes heimen aktivt inn i elevens skolearbeid slik som skolens formålsparagraf foreskriver. ("Skolen skal leggje vinn på å skape gode samarbeidsformer mellom skole og heim.")

Skolens og elevenes valg (SOEV)

* SOEV er skolens største fag

Ikke noe annet fag involverer så mange personer over så lang tid som SOEV. Gjennom SOEV har hver enkelt elev faglig kontakt med minst en person utenfor skolen.

* SOEV bidrar til å knytte bånd
- mellom skole og heim
- mellom skole og næringsliv
- mellom skole og foreningsliv
- mellom generasjonene

* Elevene lærer å observere og å gi uttrykk for det de observerer.

Dette skjer på formelt vis ved å gi skriftlige og muntlige rapporter. På mer uformelt vis skjer det ved samtaler med medelever, foresatte og andre.

Synonymer og antonymer på kryss og tvers

Kryss 1

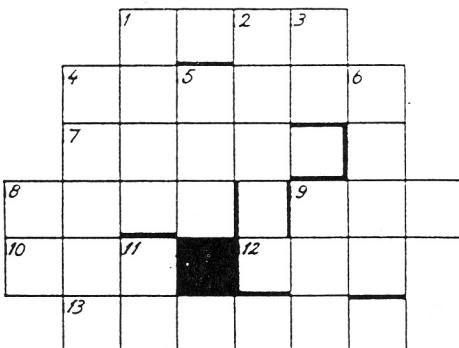
Vannrett:

1. Synonym til uttaler
4. Antonym til mett
7. Synonym til forkaste, kassere
8. Antonym til dag
9. Antonym til frisk
10. Synonym til ledig, ubundet
12. Asbjørnsen og ..., eventyrsamlere
13. Synonym til sovnige

Loddrett:

1. Antonym til søtt
2. Synonym til greie, klare (omvendt)
3. Synonym til ordne (omsengen)
4. Antonym til hvitt
5. Antonym til flittig
6. Antonym til slurvet
8. Nr. 14 og nr. 6 i alfabetet
9. Belegg innvendig i murpipa
11. Sport (omvendt)

Hvor lang tid tror du at du bruker for å løse disse kryssordene? _____ min.

Kryss 2

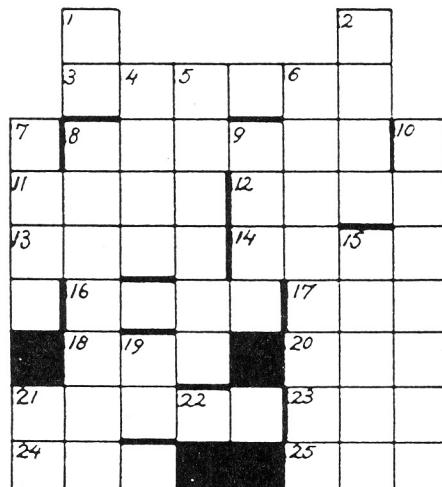
Emne: Synonymer og antonymer

Vannrett:

3. Synonym til sanke (f.eks. bær)
8. Antonym til mett
11. Synonym til ansikt
12. Synonym til jobb, stilling
13. Synonym til «satt fyr på»
14. Synonym til klovn, bajas
16. «- da hørte jeg fra - - - en gjøk som gol: Ko-ko.»
17. Synonym til værelse (omvendt)
18. Antonym til moll
20. Synonym til haste, skynde seg
21. Synonym til ape, etterlikne
23. Antonym til fattig (omvendt)
24. Synonym til føle, fornemme
25. Vektenhet (fork.)

Loddrett:

1. Synonym til herm, etterlikn!
2. Synonym til spekulér, bruk hodet!
4. Synonym til flammen (gammelt ord)
5. Tykk ullfrakk som har fått navn etter et sted i Irland
6. Steintøy laget av leire
7. Synonym til hyppig, titt
8. Antonym til 7 loddrett
9. Antonym til tykk
10. Synonym til menn, karer
15. Synonym til stille, fredelig
19. Synonym til steinrøys
21. Synonym til eie, besitte

Kryss 3

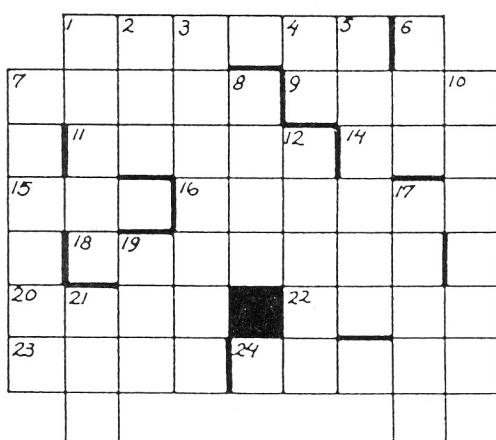
Emne: Synonymer og antonymer

Vannrett:

1. Synonym til glad, lystig
7. Antonym til skiller
9. I bålet (omvendt)
11. Synonym til tilbakereise (fremmedord)
14. Synonym til stort rom
15. Synonym til fotøy
16. Synonym til sovnige
18. Synonym til krangler
20. Synonym til sta
22. Synonym til mosjon
23. Synonym til skrike
24. Antonym til tomme (f.eks. om et billass)

Loddrett:

1. Antonym til lytt
2. Antonym til inne
3. Antonym til dagene
4. Synonym til lever, eksisterer
5. Synonym til stemmer
6. - - - Glomstulen
7. Antonym til finner
8. Antonym til søtt
10. Antonym til huske
12. Synonym til korrigere
17. Synonym til sorgelig
19. - - - spelmann (omvendt)
21. Antonym til dårlig, mangelfull

Sju enkle tanker om retting

— Er det noen vits i all den rettinga som jeg bruker år av mitt lærerliv på? De fleste norskklærere har sikkert stilt seg dette spørsmålet når de sitter dukknakket over store bunker skriftligarbeider som skal rettes — med rødpenna og ordlister som inneholder de siste rettskrivingsendringene, parat.

Spørsmålet er fullt berettiget. Vi må få en debatt om retting. Lærere i ungdomsskolen og videregående skole bruker en million timer i året til retting av norske stiler (se side 1).

Nedenfor presenterer jeg sju enkle tanker om retting. Mitt håp er at disse tankene kan bidra til meningsutveksling om emnet retting.

1 Eleven kan aldri få for mye begrunnet ros — læreren må gå på jakt etter det positive i tekstene

Det fins alltid roser mellom tistlene. Lærerens fremste oppgave må alltid være å finne og framheve de positive sidene i elevenes tekster. Læreren må i sine kommentarer konkret peke på det som er vellykket i tekstene. (Mer om dette i punkt 2.) Skal elevene bli bedre språkbrukere, må deres språklige selvtillit stadig styrkes. Det gjør vi best ved å bygge på det som er positivt i språket deres.

Selvsagt skal læreren stille krav til elevene. Dersom det er tydelig at en elev ikke har gjort sitt beste, må læreren peke på dette i sine kommentarer: «Jeg mener at du kan skrive mye bedre enn du har gjort her». Også i slike sammenhenger må læreren selvsagt vise til tekstdeler som kan forbedres.

2 Vær helt konkret når du retter

Tradisjonelle stilkommentarer som «Dårlig språk», «Ensidig språkbruk», «Godt språk» og lignende generelle utsagn har elevene liten nytte av dersom læreren ikke i tillegg anmerker i tekstene hva han sikter til. Både de positive og negative sidene som læreren kommenterer, må markeres med konkrete teksthenvisninger.

Men læreren må alltid passe på at det negative ikke får skygge over det som er positivt. Heldig bruk av litterære virkemidler som sammenligninger, gjentakinger, kontraster, bevisste overdrivelser m.m bør honoreres med for eksempel ei stjerne i margen og gjerne med annerkjennende ord i klassen. Får en elev fortjent, begrunnet ros for slike prestasjoner, husker han det lenge. Slik oppmerksomhet fra læreren er den beste form for skrivemotivering som tenkes kan.

Symbolene for ros kan være mange. Læreren kan, som nevnt, tegne ei stjerne i margen. Ei tegning av et flagg på full stang i margen ut for en språklig eller innholdsmessig fulltreffer, blir selvsagt også godt mottatt. Når eleven gjør en bommert, kan flagget fires på halv stang. Men pass på at elevene får flere flagg på full stang enn på halv stang i skrivebøkene sine.

3 Rett siste utkast før innføring — det krever at skrivearbeidet organiseres annerledes

Et meget sentralt punkt i den prosessorienterte skrivemetodikken er at elevene får skrivehjelp underveis. Men hvordan kan elevene få slik hjelp når skrivearbeidet er heimelekse?

Jo, en mulighet er å la arbeidet **begynne** på skolen, med idéfase og første skrifefase — slik arbeidsgangen beskrives i den prosessorienterte skrivemetodikken.

Når førsteutkastet er skrevet på kladd på skolen, er det enklere å fortsette arbeidet heime. Lekse (helst til dagen etter) blir å skrive «siste utkast» på en godt leselig kladd. Dette kladdarbeidet tas inn og rettes med tanke på at **eleven selv** skal bearbeide (rette) teksten sin. Hvordan slik retting kan utføres, tas opp i punkt 4.

Læreren bør fraråde elevene å skrive for lange tekster. Bare unntakvis er det tjenlig at eleven på barnetrinnet skriver mer enn 1—2 A4-sider, og på ungdomstrinnet mer enn 3—4 A4 sider. Elevene vil som regel tjene på å arbeide grundig med forholdsvis korte tekster framfor å la tekstene sine «flyte ut» over mange sider.

4 Det er eleven som skal rette teksten sin — det krever at læreren må rette «annerledes»

Når læreren gjennomgår elevenes «sisteutkast» på kladd, må rettinga hele tida skje med tanke på at det er elevene selv som skal forbedre tekstene sine — på grunnlag av lærerens markeringer av feil og forslag til forbedringer. Elevene lærer lite av at læreren skriver om tunge og tvetydige setninger, stryker tomt «prat» og retter opp uklare formuleringer i tekstene deres. De fleste elevene ser knapt på slike rettinger når de får arbeidene sine tilbake, men for læreren er denne formen for rettarbeid meget tidkrevende.

Ordfeil markerer læreren med en liten strek under det feilskrevne ordet. Elevene må selv finne de rette skrivemåtene når de skal føre tekstene inn. Læreren må gjøre elevene kjent med noen få rettetegn soim han bruker når han retter. Disse kan med fordel trykkes opp på et ark som elevene limer inn i innføringsboka si.

Når det gjelder rettetegn, må den enkelte lærer finne sitt system. Her er noen få forslag. Krøllstrek i margen kan for eksempel markere dårlig språk. Ut for krøllstreket må læreren spesifisere elevenes arbeidsoppgave: «Si dette klarere», «Stryk unødvendige ord», «Sett inn punktum oftere» o.l. Rett strek i margen, gjerne med ei stjerne eller et plustegn samt kommentar markerer vellykket språk, gode formuleringer og andre positive trekk. Læreren gir ikke karakter eller annen form for vurdering nå. Teksten evalueres når den er ført inn i innføringsboka.

De rettede kladdene leveres tilbake til elevene helst når norsklæreren har halvklasse. (Mange ungdomsskoler deler klassen en uketime i norsk.) Da får elevene anledning til å samtale med læreren om rettingene.

Nå bearbeider elevene teksten sine på grunnlag av den rettede kladden. Tekstene føres deretter inn i innføringsboka som leveres inn sammen med kladden. Læreren retter ingenting i innføringsboka. Han leser teksten og gir karakterer eller annen form for vurdering. Kommentarer skrives om han finner det nødvendig. Dersom eleven ikke har

«rettet» de manglene som læreren markerte i kladden, vil dette selvsagt føre til trekk i karakteren.

Når denne rettemetodikken er innarbeidet og fungerer bra, er den tidsbesparende for læreren og utbytterik for elevene.

5 Rett individuelt

Som i all annen undervisning må også læreren gjennom den måten han retter på, gi elevene rettledning ut fra de forutsetninger hver enkelt av dem har. Det vil blant annet si at ikke alle feil og svakheter skal rettes hos alle elevene.

Det er viktig at læreren opplyser elevene og foreldrene om denne siden av det pedagogiske arbeide.

6 Ta i bruk den prosessorienterte skrivemetodikken

Den prosessorienterte skrivemetodikken som den amerikanske skrivepedagogen Mary K. Healy introduserte for norske morsmåslærere i midten av 1980-åra, ble møtt med stor interesse. I denne metodikken får eleven rettledning og hjelp fra idéfasen og fram til det ferdige produktet. Både læreren og medelevene er her aktivt med i rettledningsarbeidet.

En del norsklærere bruker nå denne metodikken i ulike variasjoner. Den prosessorienterte skrivemetodikken har uten tvil tilført skolen mange verdifulle impulser og representerer en ny giv for skriveopplæringa. Det fine med denne metodikken er at den med fordel kan brukes i alle fag. Men til nå har dessverre alt for få norsklærere fått fullgod opplæring og praksis i bruk av den prosessorienterte skrivemetodikken.

7 La elevene være mottakere til hverandres tekster

En sentral tanke i den prosessorienterte skrivemetodikken er at elevene skal være mottakere til hverandres tekster. Ved å være spørrende lyttere og lesere utvikles den kritiske sansen. Spillereglene sier at de alltid skal møte hverandres tekster med en positiv og aksepterende holdning. Lykkes dette, blir elevene verdifulle ressurser for hverandre i språkopplæringa. Læreren kan bruke sin arbeidskraft på andre felt i faget enn tradisjonell retting.

L97 anbefaler at elevene skal skrive mange tekster, og de skal skrive i ulike sjangrer. Elevene skal gis muligheter til å eksperimentere med sjangrene, skrive skisser og idéutkast. Bare et fåtall av tekstene er det nødvendig at læreren retter. Det meste samler elevene i sine idémapper, ofte i uferdig stand, med tanke på senere bearbeiding og ferdigskriving.

En slik skrivepraksis skaper dyktigere og mer engasjerte skrivere — og overflødiggjør mye av den tradisjonelle rettinga fra lærerens side.

Å skrive er et håndverk

Å skrive er et håndverk, akkurat som å sy eller snekre. Du må lære deg arbeidsmåtene. Dess mer du praktiserer, dess flinkere blir du.

Når du skal lage noe på sløyden, må du ha materialer. Videre trenger du ei arbeidstegning og instruksjon. Ved hjelp av forskjellig slags verktøy bearbeider du materialene slik som arbeidstegninga viser. I tillegg får du rettledning og gode råd undervegs. Til slutt finpusser du den ferdige gjenstanden. Kanskje maler og dekorerer du produktet også, slik at det får et personlig sær preg.

Skrivearbeidet er også en slik prosess der flere arbeidsoperasjoner eller faser leder fram til et ferdig produkt. (Hver skriver må etter hvert finne fram til en arbeidsmåte som passer for henne/han). Her er et eksempel på en enkel arbeidsgang:

1 Forarbeid (idefase)	<i>Tenke, lese, undersøke, oppleve, samtale, samle stoff.</i>
2 Utkast	<i>Sette opp en plan for skrivinga, skrive ned idéer, formulere tanker og hendinger.</i>
3 Første bearbeiding	<i>Plassere stoffet i en naturlig rekkefølge, endre og forberede. Skrive teksten sammenhengende.</i>
4 Andre bearbeiding	<i>Granske innhold og språk. Luke bort «tomme» ord og setninger, finne presise formuleringer. Lese korrektur.</i>
5 Sluttpunkt	<i>Teksten renskrives og publiseres. (Med publisering menes her at andre får lese det du har skrevet.)</i>

HUSK: Det er alltid verdifullt å samarbeide med andre mens du arbeider med en tekst.

Les opp dine forsøk, spør om råd. Det er også fin trening å skrive en tekst sammen med andre nå og da.

Skrivetrenings – skriv korttekster

En som skriver må trenere på skriving, akkurat som en idrettsutøver trener på sin idrettsgrein. Det kan være nødvendig å spesialtrenere på enkelte faser i skriveprosessen, for eksempel startfasen. **Formange har problemer med å komme i gang med skrivinga.** En kan for eksempel skrive i 4 minutter om et emne – uten krav om at teksten skal ferdigskrives.

- 1 Skriv så mye du greier på 4 minutter om et av disse emene:
✓ I går kveld ✓ I morgen tidlig ✓ Dette syns jeg er viktig
✓ Leseboka mi ✓ Venstreskolen min ✓ Bestefaren min.
- 2 Parlesing. (Les opp teksten din for en klassekamerat, deretter hører du på hennes/hans tekst). Samtal om tekstene.
- 3 Skriv en ny korttekst.
- 4 Tekstene samles i klassens KORTTEKSTBOK. Fargeglade tegninger kvikker alltid opp. Lag ei vakker forside. Innholdsliste og et lite forord hører også med i ei seriøs bok.

Ord om følelser og egenskaper

Når du skal skildre og beskrive personer, trenger du et variert utvalg av ord om følelser og egenskaper. I ramma nedenfor finner du 50 slike ord hulter til bulter.

Gruppér sint-, snill-, klok-, gjerrig- og ? -ord

Nedenfor finner du hulter til bulter fem ordgrupper som beskriver menneskelige følelser. Sett orda i de rubrikkene der du mener de hører heime. Den femte ordgruppen har ikke fått noen overskrift. Finn et ord som du mener høver som overskrift på den femte ordgruppen.

likegyldig	makelig	gnien	forstandig	slapp	vred
irritert	dorsk	forbitret	intelligent	olm	gløgg
	arbeidssky	doven	erfaren	lun	smålig
kjærlig	blid	begjærlig	passiv	hissig	arg
human	skolert	treg	ilter	føyelig	orientert
grisk	lur	kunnskapsrik	dvask	velvillig	god
ergerlig	forbannet	lusen	påholden	vennlig	knølen
rasende	vis	havesyk	hensynsfull	knuslet	knipen
opplyst	fredelig	giddeløs			

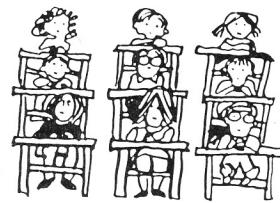
	SINT	SNILL	KLOK	GJERRIG	?
1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					
10					

SKRIV TEKSTER:

Skriv personskildringer. Bruk orda i ordgruppene. Flett så personskildringene dine inn i tekster for eksempel fortellinger, monologer, hørespill brev, dagboksblad osv.

En fengende start gjør leseren nysgjerrig og leselysten

En kjapp og fengende åpning på en fortelling gjør leseren spent. Dette vil jeg vite mer om, tenker han.

Hvilke av disse innledningene på forestillingen «Da jeg satte rekorden» syns du er best? Skriv et ett-tall framfor den innledningen du likte best, et to-tall framfor den nest beste osv. På baksiden av arket begrunner du dine valg.

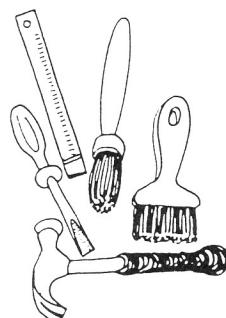
-
- A. En dag da jeg våknet, synes jeg alt var så kjedelig. Etter at jeg hadde stått opp og vasket meg og spist, sa jeg til meg selv: I dag må du finne på noe artig, Hans. Så gikk jeg til Rolf, kameraten min.
  - B. – Storbragd av 14-årig jente, stod det med stor overskrift i avisas frontside. Fra Oslo hadde Arne Scheie ringt og sagt at jeg måtte stille opp i Sportsrevyen og fortelle om rekorden. Jeg gruet meg følt.
  - C. Det første jeg gjorde var å tenke etter i hvilke grener jeg hadde lyst til å sette rekord. Jeg gikk på biblioteket og lånte en hel haug med rekordbøker. Disse satt jeg og bladde i i mange dager.
  - D. «Du greier det aldri i verden,» gliste Ola da jeg fortalte om mine rekordplaner.
«Om jeg ikke greier det, så skal du få snau-barbere skallen min og male den fiolett etterpå,» sa jeg og prøvde å se selvsikker ut.
  - E. Jeg viste at en ungdom i Danmark hadde hjort et forsøk på å sete en slik rekord i fjord høst, men han hadde fallt ned og mistet bevisstheten og var stykt skadet, men det trenkte ikke sjø så livsfalig altid.
-

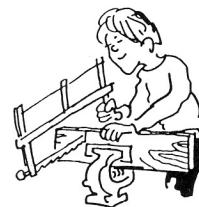
Oppgaver:

1. Skriv teksten E om igjen – uten de 14 ordfeilene.
  2. Bruk den innledningen du likte best og skriv **teksten** «**Da jeg satte rekorden**».
-

HUSK:

Godt begynt er halvt fullendt.

Stryk «tomme» ord –

Å skrive godt norsk er selvsagt også å mestre rettskriving og tegnsetting. Men vi må også uttrykke oss enkelt og naturlig.

Mange elever bruker et utspedd, innholdsfattig språk når de skal uttrykke seg skriftlig. De skriver korrekte og ensformige setninger som gir framstillingen et kjedelig og opprampsende preg. Her er et eksempel:

Det var en kald morgen. Det var i oktober. Klokka var sju om morgen. Det var tilsammen fire gutter. De skulle på hyttetur til Svartvatnet. De startet presis klokka sju.

Denne teksten på 30 ord kan fortelles til en periode på 13 ord, uten at vi mister hovedinnholdet i teksten.

Presis klokka sju en kald oktobermorgen startet fire gutter på hyttetur til Svartvatnet.

På den følgende siden står fem øvingseksempler i språkfortetting som elevene kan arbeide med. Nedenfor fins forslag til svareksempler.

1. Fotballkampen

Mads Skruball var målscorer da «Fart» slo «Blink» 1–0 i en spennende fotballkamp på Bjørka stadion sist søndag.

2. Avisbuet

Hver morgen syklet Marit til 80 abonnenter med avis og tjente på en måned nok pengar til en fin kassetspiller.

3. Fisketuren

To feite, fine aurer på til sammen to kilogram ble resultatet av Odds første fisketur i Storelva i går kveld.

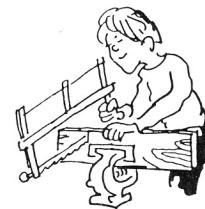
4. Uhell i Storbekkvegen

Tolvåringen Robert Moli fikk brekt overarmsbeinet da han i går kveld ved ellevetida falt ned i ei grøft som om ettermiddagen var oppgravd over Storbekkvegen.

5. Trafikkuhell

En brå oppbremsing for en fotgjenger som plutselig kom ut i den glatte kjørebanen på Bybrua, førte til et lettere sammenstøt mellom en ung gutt på sykkel og en personbil i går kveld.

Ambulansen kom raskt til stedet og kjørte gutten til sykehuset med et benbrudd og noen skrubbsår i ansiktet.

Stryk «tomme» ord – gjør tekstene kortere og mer presise

Her er noen tekster som kan fortettes til en periode.

Perioden skal inneholde omtrent halvparten så mange ord som teksteksemplene. Hovedpunktene må være med i fortellingen.

1. Fotballkampen

Det var en spennende fotballkamp. De to lagene som spilte, var «Fart» og «Blink». Kampen ble spilt på Bjørka stadion. Det var Mads Skruball som scoret det eneste målet. «Fart» vant kampen. Kampen ble spilt sist søndag. (37 ord)

2. Avisbuet

Marit hadde morgenjobb som avisbud. Hver morgen før hun rundt med avisene. Hun brukte alltid sykkelen. Til sammen hadde hun 80 abonnenter som skulle ha avisa. Marit sørget for at alle fikk avisa. På en måned tjente hun nok til å kjøpe en fin kassettskriver. (44 ord)

3. Fisketuren

Odd hadde aldri vært på fisketur før. Men nå ville han prøve fiskelykken. Han drog opp i Storelva. Han hadde med stang og agn. Han fikk fort en fin aure. Den var på et halvt kilo. Like etter fikk han et kraftig napp. Nå får jeg en storfisk, tenkte Odd. Han slengte opp en diger rugg på ett og ett halvt kilogram. Begge fiskene var feite. Dette skjedde i går kveld.

4. Uhell i Storbekkvegen

Det var seint på kvelden. Klokka var omtrent elleve. Robert Moli var på veg heim. Robert går i sjuendeklasse og er tolv år gammel.

Folk fra kommunen hadde gravd ei grøft i ettermiddag. Den gikk rett over Storbekkvegen. Robert så ikke grøfta da han kom i full fart. Han falt ned i grøfta. Han fikk brekt overarmsbeinet. Dette hendte i går kveld.

Fortett teksten nedenfor til en avisnotis på ca. 50 ord. Bruk 2–3 perioder. Alle vesentlige opplysningene må være med.

5. Trafikkuhell

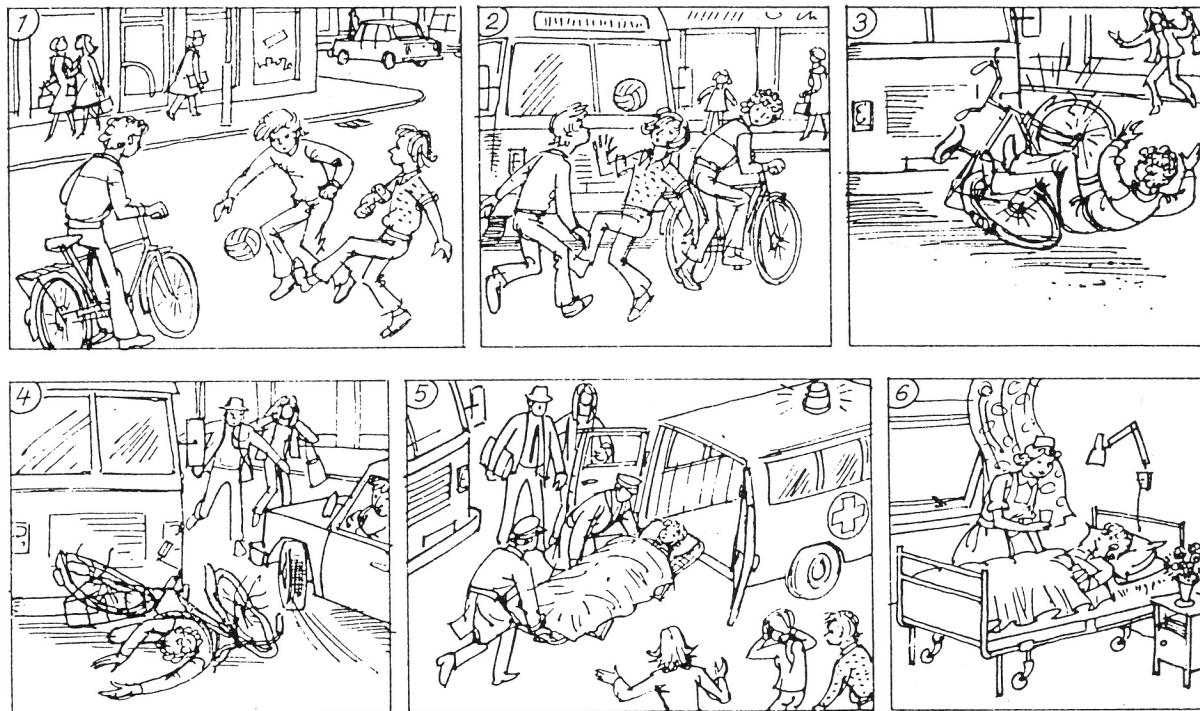
Dette hendte i går kveld. En ung gutt kom syklende over Bybrua. Det var glatt i kjørebanen. En personbil kom kjørende inn på bruа. Da går plutselig en fotgjenger ut i kjørebanen framfor personbilen. Bilen bråbremser. Den sklir mot gutten på sykkelen.

Det blir et sammenstøt mellom dem. Men det var ikke noe hardt sammenstøt. Likevel ble gutten skadet. Han fikk brekt et ben. Han fikk også noen skrubbsår i ansiktet.

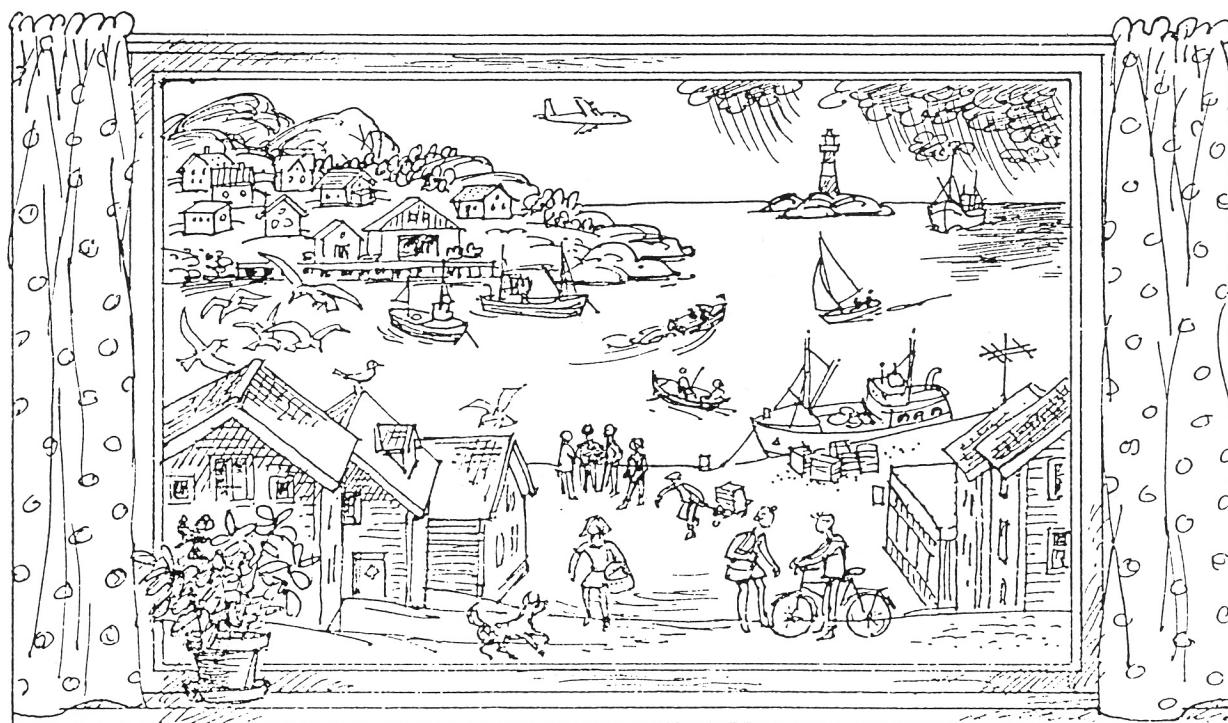
Det ble sendt bud på ambulansen. Den kom fort. Så ble gutten kjørt til sykehuset. Sykkelen ble liggende igjen.

Tegninger som igangsettere for skriving

A Tegneserie

B Tegning

Tegninger som igangsettere for skriving

A Oppgaver til tegneserien (på side 14)

Skriv en eller flere av disse oppgavene:

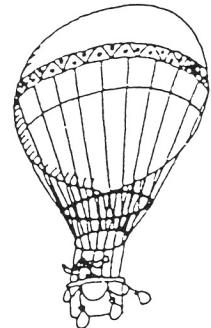
- 1 Tenk deg at du er en av personene i tegneserien. Skriv ei fortelling i jeg-form (1. person). Få med syns-, hørsels-, lukte- og følelsesinntrykk.
(Lærermål: 1. person, sanseinntrykk)
- 2 Skriv ei fortelling der du ikke begynner med det første bildet. Fortellinga skal skrives i 3. person. Lag overskrift.
(Lærermål: In media res, 3. person)
- 3 Skriv en avisnotis om denne trafikkulykken. Få med en uttalelse fra politiet om hvordan ungdom bør oppføre seg i trafikken. Bruk både direkte- og indirekte tale i denne uttalelsen. Lag overskrift.
(Lærermål: Direkte- og indirekte tale.)
- 4 Lag tekster til alle seks bildene i tegneserien. Mer enn halvparten av tekstene skal skrives i presens.
(Lærermål: Skriv i presens)

B Oppgaver til tegninga (på side 14)

Skriv en eller flere av disse oppgavene:

- 1 Tenk deg at du sitter ved vinduet og ser utover Lillevik. Skriv ei skildring. Bruk mange adjektiv, men bruk aldri et adjektiv mer enn en gang. Lag overskrift.
(Lærermål: Variert adjektivbruk)
- 2 Du er en av personene som du ser på tegninga. Skriv ei fortelling i 1. person (jeg-form) som foregår i Lillevik og omegn. Fortellinga skal ha en kort begynnelse, en fyldig hoveddel og en kort slutt, som bør være overraskende.
(Lærermål: Oppbygning av forløpsfortelling)
- 3 Lag et tenkt intervju med ordføreren i Lillevik der du blant annet spør om kommunen og livet som unge og eldre lever i Lillevik. Skriv en kort innledning og avslutning på intervjuet. Bruk både direkte- og indirekte tale i intervjuet. Lag overskrift.
(Lærermål: Oppbygning av intervju, direkte- og indirekte tale.)
- 4 Skriv en sang på en enkel melodi til Lillevik. Bruk enderim.
(Lærermål: Oppbygning av vers med enderim.)

C Lag tegninger og tegneserier

Skriv oppgaver som medelevene skal løse. Skriv lærermål til alle oppgavene.

Rollespill hjelper oss til å se flere sider av ei sak

Rollespill gir god tale- og lytteøving.

Gjennom rollespillet kan vi leve oss inn i andre menneskers tankegang og måte å oppføre seg på. Kanskje kan rollespillet også hjelpe oss til å se flere og andre sider av en sak. Vi blir bedre kjent med kameratene og oss sjøl. Det siste er ikke det minst viktige.

I et rollespill tar vi opp en enkelt situasjon, gjerne fra dagliglivet. Vi bestemmer oss for hvor mange personer som skal delta i spillet. Startreplikken bør helst være nedskrevet.

Her er noen råd om arbeid med rollespill:

- Før spillet starter, er det nyttig å diskutere handlingen i grove trekk.
- Bli enige om hvilke egenskaper hver person skal ha. Finn gjerne på noen enkle bevegelser og uttrykk som skal være typiske for en eller flere av personene, f.eks. en spesiell måte å klø seg i øret på eller snakke på. (Overdriv ikke!)
- Døde gjenstander, f.eks. en bamse i barnevaktrollespillet, kan gjerne overraske med noen få replikker.
- Enkle kostymer og markeringer, som f.eks. et spesielt hodeplagg, en bandasje, et lite møbel eller et redskap, kan gjøre det lettere både for skuespillerne og tilhørerne.
- Dersom det er nødvendig å forklare noe for tilhørerne før rollespillet settes i gang, må dette gjøres kortfattet. Unngå helst fortellerrollen.
- Avtal sluttreplikk før dere starter. Husk at det er bedre at rollespillet blir for kort enn for langt!

Slik kan dere arbeide:

- Fordel rollene.
- Når du har fått tildelt en rolle, må du vite så mye som mulig om den personen du skal framstille.
- Dine medspillere må også vite noe om «deg», og du må kjenne de personene de skal spille. Derfor må du sørge for å bli skikkelig kjent med personene i spillet.
- Alle skuespillerne leser stille gjennom innlevelsespørsmålene i rammen nedenfor og bestemmer seg for svar på spørsmålene. Etterpå intervjuer skuespillerne hverandre.
- Diskuter svarene.

Innlevelsespørsmål

Hva heter du?
Hvor gammel er du?
Hvor mange søsken har du?
Hvordan ser du ut?
Hvor bor du?
Hvordan er du kledd nå?
Hvilket arbeid har du?

Hvilke fritidsinteresser har du?
Hvilke framtidstrømmer har du?
Hva tror du andre mener om deg?
Hva ville du forandre på i livet ditt?
Hva har du gjort tidligere i dag?

Finn på flere lignende spørsmål selv.

Bruk fantasien, sett i gang. Her er noen forslag til emner:

Betale hjemme

«Broren min er ferdig utdannet baker og tjener godt. Likevel kan han ikke tenke seg å betale for kost og hybel hjemme. Det kaller jeg å utnytte sine foreldre,» sier Magne. Torill er ikke enig: «En fra eller til i kosten betyr så lite,» sier hun. «Dessuten står jo rommet hans ledig likevel. Han har bruk for pengene sine til motorsykkelen og reiser,» legger hun til.

Fortsett rollespillet.

Lekser

«Det er galt at lærerne skal tvinge oss til å gjøre lekser heime. Når vi er ferdige med en strevsom skoledag, burde vi ha fri likeens som andre som forlater arbeidsplassen sin,» sier Mona. «Vi går jo på skolen for å lære mest mulig. Da er det også helt nødvendig at vi må arbeide videre med stoffet heime,» hevder Jon.

Fortsett rollespillet.

Barnevakten

Foreldrene til lille Odd Vilter (5 år) er invitert til bestefars 60-årsdag. Ulf (14 år) skal være barnevakt for Odd den kvelden. Start rollespillet når foreldrene tar avskjed med Odd og Ulf. I senga til Odd ligger også den store bamsen Rabiat. (Han kan også overraske med en replikk eller to.) Hva skjer?

Søker jobb i A/S Matsentret

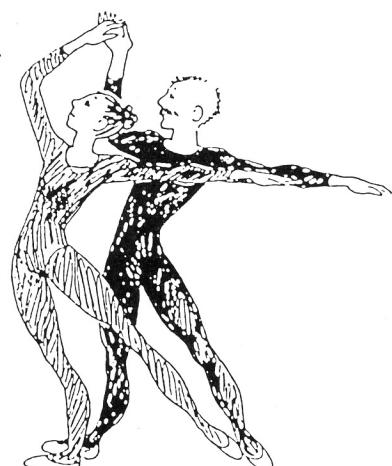
Arbeidsvillig ungdom

får sommerjobb i varehuset. Personlig fremmøte. Spør etter butikksjef M. Hagen, A/S Matsentret, Gladgata 13, 1234 Gladby.

Du er interessert i denne jobben. Møt frem hos Hagen (en klassekamerat eller læreren spiller Hagens rolle), og meld deg som interessert søker til jobben. Tre-fire andre elever i klassen som også gjerne vil ha jobben, spiller samme «søkerollen» i tur og orden. Rollespillerne må ikke høre på søkerne som kommer foran dem selv.

Klassen avgjør til slutt hvem av søkerne som skal ansettes.

Avgjørelsen må grunngis.

Mobbing

Klasseforstanderen har fått rapport fra inspiserende lærer om at Martin er blitt slått og mobbet av Christian i skolegården. Silje og Camilla så det som skjedde, og de sier at Christian "ikke tok særlig hardt i Martin". De fire elevene får nå forklare seg etter tur. Hva sier elevene, hva sier klasseforstanderen?

Hva vet du om de tre store ordklassene?

Gamle Anton forteller: «I min grønne ungdom deltok jeg i byggingen av jernbanen tvers over det store Amerika. Den eldste broren ryddet terrenget og la ned de svære svillene. Jeg monterte deretter de tunge skinnene. Helt fra starten arbeidet vi raskt.»

– «Hvorfor det?»

– «Jo, vi hadde det nye hurtigoget fra østkysten til vestkysten i full fart like i hælene på oss hele tiden.»

Oppgave 1

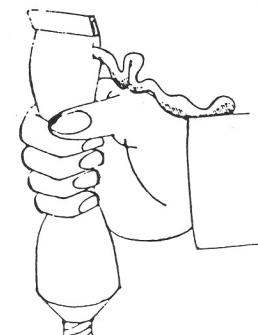
- 1 a) Plukk ut de 16 substantivene og skriv dem i alfabetisk rekkefølge
b) Skriv de tre første fellesnavnene på listen i bestemt form entall.
c) Skriv de tre siste fellesnavnene på listen i ubestemt form flertall.
d) Skriv resten av fellesnavnene på listen i bestemt form flertall.

1	9 .....
2	10 .....
3	11 .....
4	12 .....
5	13 .....
6	14 .....
7	15 .....
8	16 .....

Oppgave 2

- 1 a) Plukk ut de 7 verbene i teksten øverst på arket og skriv dem i alfabetisk rekkefølge.
b) De to første verbene på listen din skal stå i presens.
c) De to neste (nr 3 og 4) skal stå i preteritum.
d) Resten av verbene på listen din setter du i infinitiv.

1	5 .....
2	6 .....
3	7 .....
4	.....

Oppgave 4

- 1 a) Plukk ut 8 adjektiv i teksten øverst på arket og skriv dem i alfabetisk rekkefølge.
b) De to første adjektivene på listen din skal stå i superlativ.
c) De to neste adjektivene (nr 3 og 4) skal stå i positiv.
d) Resten av adjektivene setter du i komparativ form.

1	5 .....
2	6 .....
3	7 .....
4	8 .....

Finner du 52 feil i brevet?

Hei gammle konkurent!

1. _____ 2. _____

Nå liger jeg på hospitallet

3. _____ 4. _____

igjenn. Sisst jeg lå hær var

5. _____ 6. _____ 7. _____

det blinntarmen. Dene gangen

8. _____ 9. _____

er det et stykt benbrud.

10. _____ 11. _____

Gjikk ret på trynet og

12. _____ 13. _____

rendte hodeskalen in i en

14. _____ 15. _____ 16. _____

hard furru-stame. Så stjerner

17. _____ 18. _____ 19. _____

og fyrværkeri og misstet be-

20. _____ 21. _____

vistheten. Jelmen lå på romet

22. _____ 23. _____ 24. _____

hjeme.

25. _____

- Gratullerer med fötsels-

26. _____ 27. _____

dagen, sa lægen da jeg voknet

28. _____ 29. _____

i sykesænga. Det hente nemelig

30. _____ 31. _____ 32. _____

på gebursdagen min, elevte marsj.

33. _____ 34. _____ 35. _____

Far har låvet mei et nyt

36. _____ 37. _____ 38. _____

parr skji i erstattning for det

39. _____ 40. _____ 41. _____

som ble ødelakt i kolisjonen i

42. _____ 43. _____

slalombakken ulykesdagen.

44. _____ 45. _____

Stik inom når du er i

46. _____ 47. _____

nerheten og skriv autograffen

48. _____ 49. _____

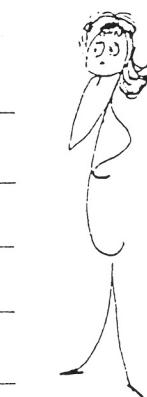
din på jipsen min

50. _____

Kammeratslig hillsen

51. _____ 52. _____

Thomas

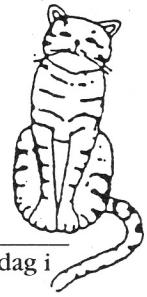

1. Finn de 52 ordfeilene i brevet fra Thomas. Skriv ordene riktig på de åpne linjene.

2. Skriv et brev til Thomas. Ønsk han god bedring og fortell om noe du har opplevd.

Hvem skrev hva?

Greier dere 38 rette?

1 Kva heiter hovudpersonane?

Nedanfor står tekstdrag frå fem kjente songar. Skriv namnet på hovudpersonen i kvar av desse songane.
(To av namna er jentenamn)

1. «Vi bur oppå ein plass der som ingen skulle tru at nokon kunne bu»
.....

2. «No vil eg bort og gifta meg og rydja meg ein gard.»
.....

3. «Han bytta bort kua fekk fela igjen.»
.....

4. «Har du sett min villa, min Villa Villekulle...»
.....

5. «Å kjære mi Kari gjer pølsa di feit.»
.....

2 Hvilke forfattere har skrevet om disse personene? (Du kan velge blant forfatternavna i rammen nederst på arket.)

1. Emanuel Desperados, Ludvig
.....

2. Matilda, Danny
.....

3. Robinson Crusoe, Fredag
.....

4. Sofie
.....

3 Sett inn navna som mangler på de åpne linjene.
(Forfatternavna finns hulter til bulter i ramma nedenfor.)

1 _____ verden
av _____

2 Pelle og _____
av _____

3 _____ Crusoe
av _____

4 Kristin _____
av _____

5 _____ Brumm
av _____

6 Hedda _____
av _____

Velg mellom disse forfatternavna:
Daniel Defoe
Sigrid Undset
Henrik Ibsen
A. A. Milne
Jostein Gaarder
Ingvar Ambjørnsen

5. Frida (med hjertet i hånden)
.....

6. Rosa, Bononi
.....

7. Brødrene Løvehjerte
.....

4 Kven har diktta desse songane?

Vel mellom diktarnamna nederst på sida.

1. Blåmann,
Blåmann, bukken
min

2 Mellom bakkar og
berg

3 Gud signe vårt dyre
fedreland

4 No livnar det i lundar

5 Det lyser i stille gren-
der

6 Fagert er landet -

7 Du skal få ein dag i
mårå

8 Å Vestland, Vestland

9 Vi skal ikkje sova
burt sumarnatta

10 Vårsøg

Aslaug Låstad Lygre
Ivar Aasen, Tore
Ørjasæter, Elias Blix,
Elias Blix, Hans
Hyldbakk, Anders
Hovden, Aa. O. Vinje,
Jakob Sande, Alf
Prøysen

5 Skriv ned namna på forfattarane som har skrivi om desse personane?

(Du kan velge mellom forfattarnamna i ramma nederst på arket.)

1. Kristin Lavransdatter
.....

2. Pelle og Proffen
.....

3. Gulliver
.....

4. Peer Gynt, Terje Vigen
.....

5. Charlie, Willy Wonka
.....

6. August, Mack, Isak Sellenrå
.....

7. Jordmor-Matja, Teskeikjerringa
.....

8. Emil i Lønneberget
.....

Jonathan Swift, Henrik Ibsen, Knut Hamsun,
Alf Prøysen, Roald Dahl, Astrid Lindgren,
Sigrid Undset, Ingvar Ambjørnsen

Norsk språkhistorie

Et kronologisk skjema

År	Historiske perioder og begivenheter	Språkhistoriske perioder	Språkhistoriske begivenheter
1900-	1905 Unionsoppløsning med Sverige 1814 Løsrivelse fra Danmark		1929 riksmål→bokmål landsmål→nynorsk 1885 Im og dansk likestilt 1850 Aasens ordbok 1848 Aasens grammatikk
1800-		1525-1800-tallet Dansketida	1450-1800:Dansk skriftspråk overtar gradvis i Norge
1700-			
1600-	1536 Reformasjonen	1350-1525 Mellomnorsk tid	
1500-	1380 Union med Danmark 1350 Svartedauden	1050-1350 Yngre norrøn tid	
1400-			
1300-			
1200-			
1100-	Vikingtid 800-1050	750-1050 Eldre norrøn tid	1200-tallet:Litterær blomstringstid i Norge og på Island. Sagaene skrives. 1000-1050 Det latinske alfabetet kommer
1000-			
900-			
800-			
700-			
600-			
500-			
400-			
300-			
200-			
100-			
0-		Urgermansk	
-100-			
-200-			

I dette skjemaet er bare de aller mest sentrale opplysningene tatt med. Derfor kan du gjerne foye til flere punkter.
Utarbeidet av Randi Grytli

Norskryss 4 – 1998

Nynorsk

14 loddrett
i kryss A

37 vassrett
i kryss A

Kryss B

Vassrett:

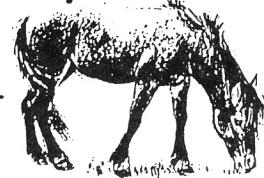
2. Dyremat
3. Kammertonen
5. Rå, hardhendt
8. Gøy, glede
9. Smart, slu, utspekulert
10. Annanrang, mindre god
12. Avgifter til stat og kommune

Loddrett:

1. Uorden, virvar
2. Søkklasta, propa
3. Strengt, humørlaust
4. Eigedom
5. Støy, uro
6. Padlar
7. Sint, forbanna
11. Forsyn deg, set til livs!

Kryss A

Hovudeinne: Synonym, framandord m.m.

Loddrett:

1. Synonym til forlange
2. Synonym til lærling (omvendt)
3. Synonym til samanlegging (framandord)
4. Synonym til ujamn
5. Synonym til meiner, går ut frå
6. Synonym til fengsel
7. Antonym til vinne
8. --- pe, del av eit stafettløp
10. Behaldar med vatn for fiskar og vassplantar (framandord)
11. Synonym til dama
14. Synonym til trim
15. Synonym til elektrisitet
17. Synonym til rein, uforfalska
23. Verdsdel
24. Matrett, vispa egg saman med mjølk og litt salt
25. I andletet
27. 6.
31. Som 29 vassrett
33. Synonym til dokumentlagra (framandord)
36. Romersk talteikn for 1000
38. Himmelretning/klesplagg
40. Synonym til little
41. Verdsdel
43. 0
45. Fugl
48. Hovudplagget (omvendt)
52. Treslag
53. Svarord
56. Dyrebustad (omvendt)

8 vassrett i kryss B

Norsk kryss 4 – 1998

Nynorsk

Hovudemne:

Synonym, framord m.m.

Løysinga sender du til NORSK-NYTT v/Jon Hildrum, Høknes ungdomsskole, 7801 NAMSOS innan 16. januar 1999. Du deltek da i loddtrekninga om ungdomsbøker.

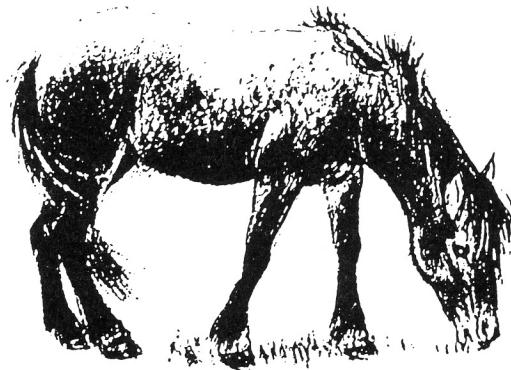
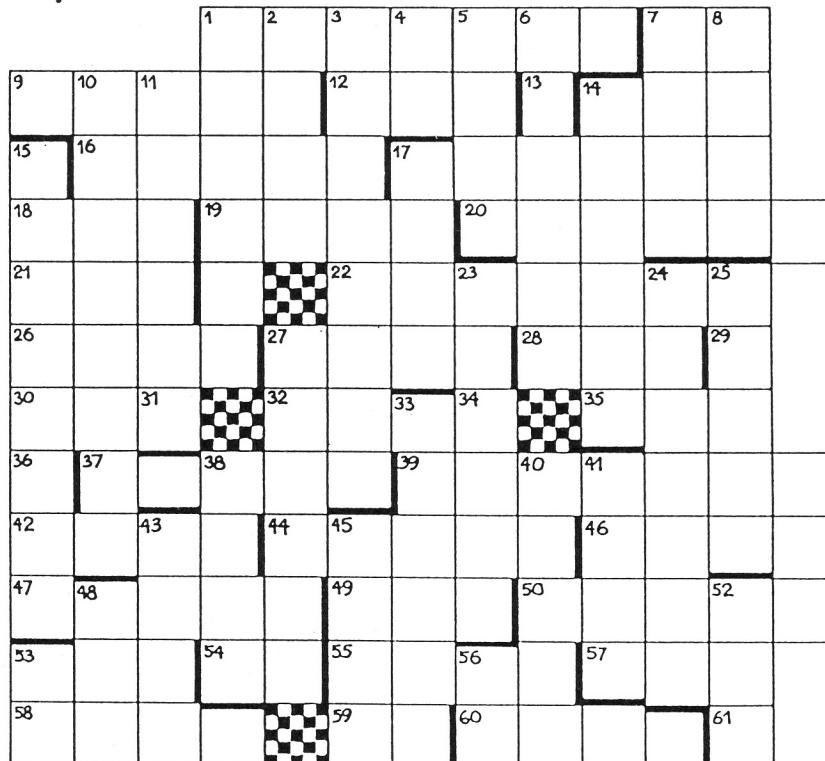
A Plukk ut dei fire orda med skrivefeil i. Skriv orda rett, og set dei i alfabetisk rekkefølgje.

Hovudemne: Synonym, framord m.m.

gjøymestaden, nordafjelds, morro, namneskilt, spedbarn, gafflane, snikkaren, føremiddgsmaten.

1. ....
2. ....
3. ....
4. ....

B. Det er *ein* skrivefeil i quart av desse orda. Skriv orda rett.

1. attfortelljing .....
2. sjølvsakt .....
3. unnagjordt .....
4. starsjonsmeister .....
5. slepphent .....

Kryss A

60 vassrett
i kryss A

Namn: _____

Klasse: _____

Skole: _____

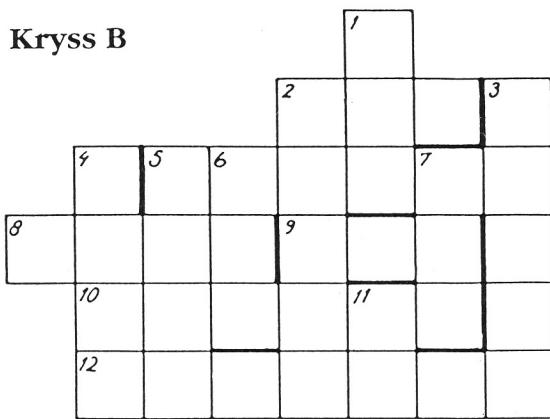
Adresse: _____

Kva meiner du om vanskegraden på oppgåvane? (Kryss av)

lette middels vanskelege

Kryss B

Norskryss 4 – 1998

Bokmål

Hovedemne: Fremmedord

40 loddrett

Vannrett

1. Mulkt/lapp
3. Feilfri, fullkommen
8. Forbinding, omslag
11. Sitte til hest (omvendt)
13. Makter, greier
14. Fururot
16. Asbjørnsen og ....
eventyrsamlere
17. Kjempedyr (utdødd)
19. Hyl
21. Sint, arg (omvendt)
22. Bommerter, flauser
23. Antonym til hevet, løftet
25. Antonym til blide, fornøyde
26. Spiser
28. .... fra Lønneberget
32. Ordne seng
33. Fengsle
36. 30
38. Vond lukt
39. To like vokaler
40. Søke
42. Drikk
43. Tall
46. Lærlinger (på skolen)
49. Dårlig, skralt
51. Bryter ned/hageredskaper
52. Målmann
55. «Det var en ...»
56. Løkkematen
57. De 52 ... er et år
60. Rytmen, tempoet
61. Slange
63. Tro, anta
64. Straffe, snakke til rette
66. Farter, drar

Loddrett

1. Apparat som måler lufttrykk
2. Morbror
3. Beredt, rede
4. Svutm, hev!
5. Kveg, buskap
6. Lege som opererer
7. Rulle
8. Sperring/feilskudd
9. Folkestyre
10. Sistemann
14. Messingblåser
15. Gir, forærer
18. Utstyr, redskaper
23. Førerkort
24. Månefase
27. Sort, slag, type
30. Seierherre, ekspert
31. Jobb, stilling
34. Gripe
35. Artikkel
37. Damp
40. More seg
41. Uendelige, evinnelige
42. Øver
44. Smakfull, fin
45. Fløytet, plystret (perf. part.)
47. Adam og ...
48. Sint
50. Kjede, kjetting
53. Spiser
54. Gamle bokstavtegn
58. Restaurant, serveringssted
59. Et eller annet (ubest. pronomen)
62. Mye, ... mest
65. Uttale, ytre

Bruk de store trykkbokstavene (versalene) når du løser kryssord

A B C D E F G H I J K L M N

NORSKKRYSS 4 – 1998

Hovedemne: Fremmedord

Når du har løst kryssordet, sender du løsningen til NORSK-NYTT v/Jon Hildrum, Høknes ungdomsskole, 7801 NAMSOS innen 16. januar 1999.

Du deltar da i loddrekningen om ungdomsbøker.

Også oppgavene nedenfor må være rett utfylt om du skal være med i loddrekningen.

40 loddrett

- A Finn fremmedord som betyr det samme. (De første bokstavene er oppgitt).

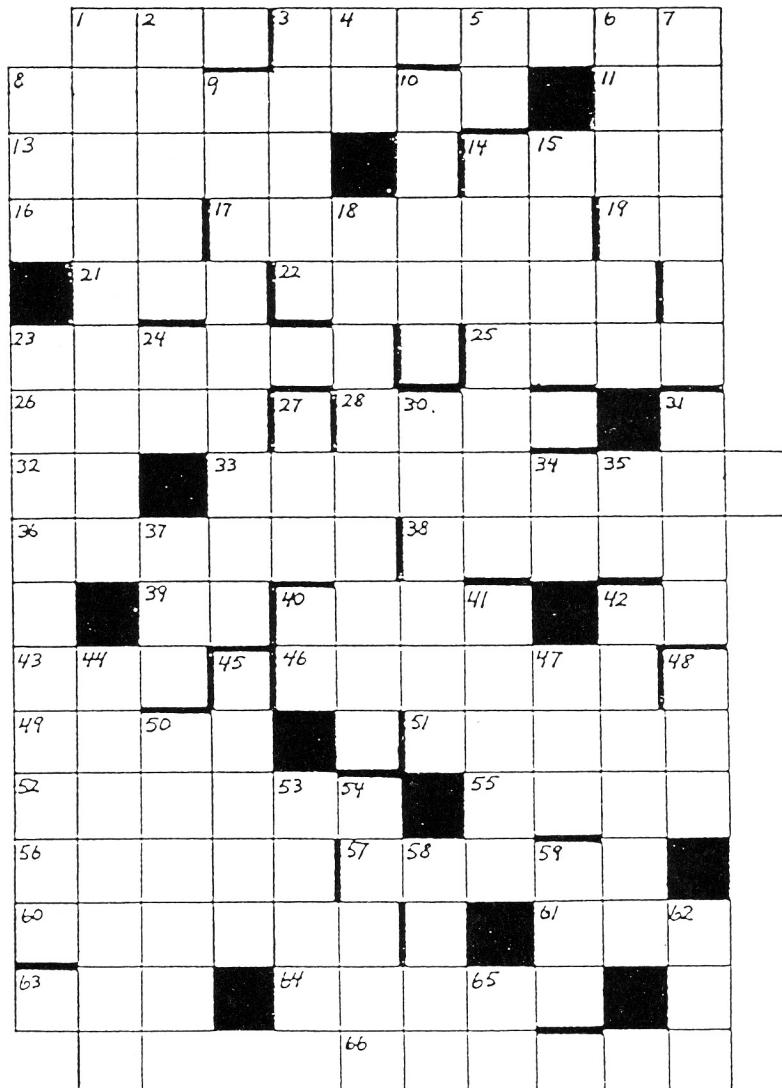
1. Finnerlønn	d .....
2. Slektledd	g .....
3. Forbilde	i .....
4. Avveksling	v .....
5. Mellomfolkelig	i .....
6. Opprør	r .....

- B Nedenfor står først tre danske ord, så kommer tre svenske. Hva betyr disse orda?

1. Kartofler	- .....
2. Dreng	- .....
3. Lynlås	- .....
4. Fönster	- .....
5. Bio	- .....
6. Korv	- .....

Hva syns du om vanskegraden på dette kryssordet? (kryss av!)

lett middels vanskelig

Navn: .....

Klasse: ..... Skole: .....

Adresse: .....

Tentamen i norsk hovedmål

BOKMÅL

Til eleven: Oppgavesettet består av to deler, del A og del B.

Svar på spørsmåla i del A. Skriv tydelig nummer på svara dine.

Du skal skrive en av oppgavene i del B.

Skriv nummer og overskrift på oppgaven din.

Del A Les de tre tekstene og svar på spørsmåla på den følgende siden.

Tekst 1

Der var en gang en Mand som var saa grætten og vild, og aldri syntes han at Konen gjorde nok i Huset. Saa kom han hjem en Kveld i Slaataannen, og gren og skjændte og bandte, saa det lyste om ham. «Kjære vene, vær ikke saa vond, Far,» sagde Kjærringen; «i Morgen skal vi bytte Arbeide: jeg skal gaa ud med Slaattekarlene og slaa, saa kan du stelle hjemme.» Ja, det syntes Manden godt om, og det vilde han gjerne.

Tekst 2

Utdrag

I krubba låg en liten gutt, så fresk og rein og go', og mor hass dreiv og stelte'n, og far hass stod og lo, og gjetergutta deromkring, dom kute tel og frå og bar med seg små lamunger som gutten skulle få.

Og tel og med tre vise menn - dom rei i flere da'r, og ingen visste vegen og itte 'hen det bar, men stjerna stod og blunke på himmelhvelven blå, så ingen ta dom gikk bort seg og alle tre fekk sjå.

Tekst 3

Novelle

Han slår ut den siste kaffeskvetten, skyller koppen, setter den fra seg. Ser over bryterne, låser døren, trekker klokkene, kler av seg, vasker seg, pusser tennene, tar på seg pyjamas, legger seg, slokker lyset.

Enda en dag er slutt.

Neste dag skjer ingenting.

Dagen etter vasker man ham.

Man bærer ham ut. Navnet hans blir oppskrevet i protokoller.

Man åpner vinduene.

Man lufter sengeklærne.

En lastebil blir bestilt.

Den kommer, og man bærer ut alle møblene. Bøtter fylles med kokende vann, grønnsåpe dunster. Gulv, vegger, tak skures grundig.

Man tømmer kjøleskapet og spisskammers. Maten kastes i bøtter som blir båret ut i gården. Man vasker kaffekoppen.

Lampeskjermen i taket fjernes. Lyspæra fjernes, støpselet skrues av og fjernes. Det gjøres grundig rent rundt de utstikkende ledningene i taket.

Med et skrujern fjerner man skruene som holder navneplaten fast til døren.

Navneplaten fjernes.

Man lukker igjen vinduet. Strømmen settes på.

En lastebil kommer.

Møbler bæres inn.

Støpslet monteres rundt ledningene i taket. En lyspære skrues fast. Over pæra en skjerm.

I kjøleskap og spisskammers legges mat.

Med et skrujern settes en navneplate fast til døren.

En mann koker kaffe. Han drikker kaffe, skyller koppen etterpå. Han leser i en bok. Legger boken fra seg, gjesper. Ser over bryterne, låser døren, trekker klokkene, kler av seg, tar på seg pyjamas, legger seg, slokker lyset.

Enda en dag er slutt.

Om morgenenvåkner han uthvilt.

Dag Solstad

- 1 a) Hvilken sjanger er tekst nr 1?
b) Hva er tittelen på tekst 1?
- 2 Skriv ordklassene som du finner i dette ordspråket: Lita tue kan velte stort lass.
- 3 Rettskrivinga som er brukt i tekst 1, er fra 1899.
Hva skiller denne rettskrivinga fra den rettskrivinga vi bruker i dag?
Nevn minst tre ulikheter.
- 4 Skriv hele tekst 1 med den rettskrivinga vi bruker i dag.
- 5 a) Hva er tittelen på den teksten som utdraget under tekst 2 er hentet fra?
b) Hvem har diktet denne teksten?
c) Nevn minst to andre tekster som forfatteren av tekst 2 har skrevet.
- 6 a) Tekst 2 er skrevet på dialekt. Hvilken dialekt er det?
b) Plukk ut tre dialektord fra teksten. Skriv disse orda også på bokmål.
- 7 a) Hvilken sjanger er tekst 2?
b) Nevn minst to sjangerkjennetegn ved tekst 2.
- 8 I teksten «Novelle» hender det mye som ikke fortelles direkte.
Hva tror du skjer i denne teksten?
Skriv noen få setninger.
- 9 Nevn et eller flere litterære virkemiddel som Dag Solstad bruker i teksten «Novelle».
- 10 Hvor er vendepunktet i teksten «Novelle»? Forklar.
- 11 Hva syns du om teksten «Novelle»? Skriv din begrunnde mening.

Del B

Du kan svare på EN av disse oppgavene.

Sett tydelig nummer og overskrift over oppgaven du skriver.

1. Intet kan klikke

Det nye jetflyet har nettopp startet, og gjennom høyttaleren høres en stemme:
«God morgen, mine damer og herrer, velkommen om bord. Vi kommer på turen over Atlanteren til å ligge i 15000 meters høyde og gjøre en fart på 1600 kilometer i timen. Været er utmerket på hele strekningen.

De er i dag, mine damer og herrer, med på å skrive et stykke flyhistorie. Det flyet De befinner Dem i, er det første passasjerfly som er helt fjernstyrt. Det har ingen radiotelegrafist. Alt kontrolleres fra New York, til og med denne lille hilsen, som er innspilt der og radiooverført hit til høyttaleren. Men mangelen på menneskelig besetning i flyet behøver ikke å bekymre Dem. De kan rolig synke tilbake i liggestolen, absolutt intet kan klikke, kan klikke, kan klikke, kan klikke, kan klikke...»

(Fra Bing og Bringsværd: Tider skal komme. Gyldendal.)

Hvordan gikk denne flyturen? Skriv ei fortelling, et intervju, en reportasje eller et hørespill. Lag overskrift selv. (Du skal ikke føre inn «startteksten» ovenfor.)

2. Mange måter å reise på

Noen ungdommer har planlagt å dra på ferie sammen og diskuterer nå ulike måter å reise på. Erfaringer fra tidligere reiser blir nevnt. Skriv diskusjonen som et hørespill.

Overskrift: Mange måter å reise på.

3. Vold

Vold er et stadig økende samfunnsproblem. Alle aldersgrupper er utsatt for ulike former for vold. Ofte er det ungdom som står bak voldsbruken mot uskyldige ofre. Hva kan årsakene være til at stadig flere tyr til vold?

Hva kan samfunnet og den enkelte borger gjøre for å redusere vold mot uskyldige?

Skriv en artikkel, et leserinnlegg eller et foredrag.

Lag selv ei overskrift på minst fem ord, der ordet vold er med.

4. Arbeidssökende ungdom

En ungdom sier: «Skolegangen var slutt. Alle pratet om hvor vanskelig det var å få arbeid. Jeg trengte penger og *måtte* skaffe meg arbeid».

Hvordan gikk det med denne arbeidssökende ungdommen?

Overskrift: På jakt etter arbeid. Velg sjanger selv.

5 Lykken er å være tynn

- Lykken er å være tynn, i alle fall tynnere enn jeg er nå.
- Dersom jeg var fire, fem kilo lettere, ville jeg bli mer populær.

Skriv med utgangspunkt i utsagna og diktet ovenfor et lesebrev til et ungdomsblad med overskrifta:

Lykken er å være tynn.

Eg hatar dykk!

Kvífor plagar dei meg slik?
Dei heng rundt meg,
dei øydelegg meg.
Dei får sjølvrespekten min
til å bli mindre og mindre.
Skjønar dei ikkje –
eg vil ikkje ha noko med dykk
å gjere.
Men berre vent,
ein dag skal dei forsvinne,
for alltid,
dei fem overflødige kiloene mine!

Helsing «Tjukka»

6 En forfatter jeg setter pris på

Et ungdomsblad har bedt deg skrive en artikkel om en forfatter du setter pris på. I tillegg til at du greier ut om forfatteren skal du også skrive om den litteraturen forfatteren har skrevet. Du skal også grunngi hvorfor du setter pris på denne forfatteren.

Lag ei overskrift der forfatterens navn er flettet inn.

7 Møte med tusser og troll

I eventyr, sagn og folkeviser har du hørt om troll, tusser, nøkker, alver og huldrer. Tenk deg at du er utsendt som journalist for å intervju en av disse skapningene.

Skriv intervjuet, og lag selv en passende overskrift.

8 Fra grunnskole til videregående skole

Du skal snart søke om skoleplass i videregående skole. Snart står du ved en skilleveg i livet. Du ser tilbake på skolegangen i grunnskolen. Du ser fram til å starte på videregående opplæring. Yrkesønsker har du sikkert også.

Hvilke tanker og forventninger har du foran overgangen til en ny skole?

Skriv en artikkel til ungdomssida i ei avis eller en tale for dine jevnaldringer om dette.

Overskrift: Fra grunnskole til videregående skole.

9 Jul

Jula er ei sentral høgtid. De fleste har spesielle minner og tanker knyttet til jula, særlig fra julefeiringa i barneåra.

Skriv om et juleminne eller om tanker du har om jula og feiringa av jul.

Lag selv overskrift, og velg selv en sjanger som passer.

Ordlek for skarpskodde:

Ordleken «Dobbeltord»

Ordleker utvider ordforrådet og skaper variasjon i undervisningen. Ordleken «Dobbeltord» er ikke enkel. Den passer nok best som grupperarbeid.

På den åpne linjen skal det settes inn ord som hører som sluttet under spalte A og som startdel under spalte B.

Eksempel:

hytte _____ liv _____ redning

Fyll ut:

A	B
1. skrive _____	gevær
2. kontor _____	bein
3. søppel _____	dør
4. brann _____	temmer
5. skole _____	lærer
6. jernbane _____	gang
7. ski _____	kirke
8. syke _____	verksted
9. bokse _____	rom
10. fotball _____	hæl
11. prest _____	skap
12. sol _____	pære
13. ski _____	bånd
14. bok _____	sekk
15. gulv _____	dokke
16. lomme _____	hylle
17. buss _____	rusk
18. bank _____	skap
19. stol _____	krok
20. sykkel _____	medlem

Løsning står på side 33

Arbeidsskjema for bokanmeldelse

Bokas tittel: _____

1. a) Forfatter: _____

b) nasjonalitet: _____

c) levde i årene: _____

d) andre kjente bøker _____

2. Boka handlet om _____
_____

3. a) Hovedperson(er): _____

b) Best liker jeg _____

c) Fordi _____
_____

d) Dårligst likte jeg _____

e) Fordi _____
_____

4. Jeg husker særskilt én situasjon i boka der det fortelles om _____
_____

5. Jeg synes at boka er

a) ☐ meget god ( )	b) ☐ tung å lese ( )
☐ god ( )	☐ middels ( )
☐ dårlig ( )	☐ lettlest ( )

c) Begrunn din avkryssing
_____
_____
_____
_____

Syng og skriv

Et bibliotek –

Melodi: O, Tannenbaum –

Et bibliotek, et bibliotek
har stoff for alvor og for lek.
Ja, les deg lerd og lykkelig
på prosa og på poesi.
Et bibliotek, et bibliotek
har stoff for alvor og for lek.

Et bibliotek gir tanken flukt
med utgangspunkt i åndsprakt.
Et bibliotek er møteplass
for tankestrømninger en masse.
Et bibliotek gir tanken flukt
med utgangspunkt i åndsprakt.

Et bibliotek er mer enn bok,
bruk medier som gjør deg klok.
Her kan du film og bilder se.
Her skaffes stoff per EDB.
Et bibliotek er mer enn bok,
bruk medier som gjør deg klok.

Et bibliotek, et bibliotek
har stoff for både lerd og lek.
Et bibliotek byr på så mangt
som gjør ditt liv mer interessant.
Et bibliotek, et bibliotek
har stoff for både lerd og lek.

Jon Hildrum

Oppgaver:

- 1 Slik skal mitt ønskebibliotek være.
Fortell og tegn.
- 2 Skriv flere vers på biblioteksangen.
- 3 Hvilke bøker m.m. ønsker du deg i skolebiblioteket? Sett opp ei liste.
Drøft listene i klassen før de leveres til skolebibliotekaren.
- 4 Gjendikt det engelske diktet til norsk. Du kan selv velge om du vil skrive i bunden eller ubunden form.
- 5 Lag et slagord som på en fengende måte sier noe om den nyten og gleden vi kan ha av å bruke biblioteket.
Lag gjerne tegninger til slagordene.
- 6 Lag en fargerik plakat som oppfordrer folk til å bruke biblioteket mer.

At the library

This is a lovely place to be
The books are everywhere
And I can read them here
Or take them home and read them there.

It is a kind of secret place
Where I can enter in
And no one tells me where to stop
Or where I should begin.

The books sit waiting on their shelves
As friendly as can be
And since I am a borrower
They all belong to me.

Ukjent forfatter

Kryssordløsninger 3 – 1998

Norsk kryss 3 – 1998

Nynorsk

32 vassrett

1	H	E	N	R	I	K	S	T	I	R	R
13	S	O	L	A	A	L	L	T	I	D	E
16	K	L	I	R	R	A	A	M	A	N	E
18	U	B	A	R	T	R	S	U	E	T	E
24	L	E	S	E	A	A	S	T	A	V	E
29	F	R	I	N	D	R	E	S	V	A	N
36	A	G	D	E	R	E	I	N	E	R	O
42	K	H	A	M	A	R	M	I	R	A	K
47	K	A	R	O	M	N	U	R	G	S	N
54	A	M	O	R	M	I	I	A	L	E	G
59	R	S	M	E	S	E	L	F	I	R	E
63	K	U	V	A	K	N	E	A	M	E	R
66	N	E	E	I	E	N	R	A	I	K	A

Ordlek for skarpskodde

Ordleken «Dobbeltord» – Fasit

Forslag til løsning:

A	B
1. skrive	maskin
2. kontor	stol
3. soppel	lrl
4. brann	slange
5. skole	fag
6. jernbane	sklinne
7. ski	stav
8. syke	bil
9. bokse	hanske
10. fotball	sko
11. prest	kjole
12. sol	lys
13. ski	loype
14. bok	nigg
15. golv	full
16. lomme	fok
17. buss	lommene
18. bank	bok
19. stol	lein
20. sykkel	styre
	gevær
	bein
	dør
	temmer
	lærer
	gang
	kirke
	verksted
	rom
	hæl
	skap
	pære
	bånd
	sekk
	dokke
	hylle
	rusk
	skap
	krok
	medlein

Ordleken står på side 30.

Norsk kryss 3 – 1998

Bokmål

1	H	A	M	S	U	N	D
9	F	A	B	E	L	"E	N
13	M	O	R	O	L	I	K
16	A	R	E	N	D	A	L
19	N	E	X	20	D	E	L
22	D	A	M	E	N	E	U
27	A	M	E	N	I	S	A
31	L	E	I	32	R	F	I
35	Ø	R	E	I	37	S	R
39	K	I	R	K	E	40	E
42	S	K	43	R	E	44	I
46	K	A	I	47	S	48	R
49	I	N	G	E	50	E	51
53	N	E	G	E	54	E	55
56	A	R	E	57	58	G	I
59	E	I	E	60	61	H	62
	E	H	A	R	V	R	

Blad i postabonnement

Returadresse:
Norsknytt
PB 303
7600 Levanger

Norsknytt

Norsknytt 4 - 1998

Innhold

- 1 Lær å stille spørsmål
CD-ROM - skolens dataframtid?
Skriv og tegn - samhandlingsoppgaver
- 2 Kryssordvinnere i Norsknytt 3 - 1998
Ord om dikt og dikting
- 3 Om å stille spørsmål i prosjektarbeid
- 4 Skolens og elevenes valg - rapportskriving
- 5 Synonymer og antonymer på kryss og tvers
- 6 Sju enkle tanker om retting
- 9 Å skrive er et håndverk
- 10 Ord om følelser og egenskaper
- 11 En fengende start gjør leseren nysgjerrig og leselysten
- 12 Stryk "tomme" ord
- 14 Tegninger som igangsettere til skriving
Oppgaver
- 16 Rollespill hjelper oss til å se flere sider av ei sak
- 18 Hva vet du om de tre store ordklassene?
- 19 Finner du 52 feil i brevet?
- 20 Hvem skrev hva? Greier du 38 rette?
- 21 Norsk språkhistorie
- 22 Norskryss 4 - 1998, nynorsk
- 24 Norskryss 4 - 1998, bokmål
- 26 Tentamen i norsk hovedmål
- 30 Ordleken DOBBELTORD
- 31 Arbeidsskjema for bokanmeldelse
- 32 Syng og skriv: Et bibliotek -
At the library, gjendikt
- 33 Kryssordløsninger Norsknytt 3 - 1998